

ЗАМАН

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ГАЗЕТИ ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПАРЛАМЕНТ

Депутатла сабий майданлагъа автомобильле салыугъа къажаудула

КъМР-ни Парламентини башчысы Чеченланы Ануар законла чыгарыу органы президиумну кезулю жыйылуун бардыргъа. Анда къМР-ни къырал органдары ишлерини осперинден кч да билрча этиу юсюнден- къМР-ни Законуну 3-чю статьясына тозетиуле кийриюню юсюнден- законопроекту сюзюлгенди. Аны бла депутатланы Жаш тѳлюню жамаут биригуилени эмда аспалы информация органдары ишери жаны бла комитетни председатели Татьяна Хашхожева шайгырей этгенди. Документде республиканы

къырал органдарыны себеплик этиуверли бла чыгарылган аудио-визуальный басма органла радиола, телевидендияда сѳлеширге сыйган къырал къулукчуга тийишли профессионал болушук берирге, ол санда ол эфирге чыкыуны, аны хазырлагъа, керекли техника бла да жалчытыргъа борчу этиледиле. Бу жорук эфирге чыкыуан информацияны качествоун илгендирге болушурдук. Радиога тынгылаулагъа, телевизорга къарачулагъа да беруино ити эшитирге аныларга да себеплик этерикди.

Жыйылууда депутатла РФ-ни башха субъектлеринден коллегаларына да ондан артык закондательный башламчылыкларына къараткъанды. Сѳз ючюн, Орбл-да область советни халкъ депутатларыны Россей Федерацияны Правительствосуну Председателина обращенияларын къабыл кѳргендиле. Анда ала Жоллада жюриюню жорукларына тозетиуле кийриюню илзейдиле. Промышленность, жол мюлк, транспорт эм связь жаны бла комитетни председатели Сафарбий Маремукос сѳз сабий майданлада, гол бахчаллада, жашил зоналада

да автомобильлени тохтатыргъа, салыргъа да аркин этеуюню юсюнден баргъанын аныгъаткъанды. Президиум Нальчик шахар округуну жер-жерли администрациясыны билим беруу департаментини башчысы Тимур Мальбаховун, Нальчик шахар округуну 28-чи номерли орта школуну историйдан устазын Любовь Шадыжевану къМР-ни Парламентини Сайлыу грамотасы бла сауыгаларга оную этгенди.

Балла УРУСМИБЕТОВА,
къМР-ни Парламентини
пресс-службасы.

КЕНГЕШ

Прокурорла коррупцияны тохтатыргъа хазырдыла

Тюмене Нальчикде Север-Кавказ федеральный округда право нызамны саклауу органдары ведомстволар аралы кенгешире болганды. Округну субъекттерини прокурорлары, полиция бѳлюмлени татааллары, аскер прокурорла коррупцияга къажа иш кылай тамалланганын тингендиле. Жыйылуу РФ-ни Баш прокуроруну орунбасары Иван Сыдорук бардырганды.

Кенгеш ача, ол право нызамны саклауучула, власть органдар да ишлеринде коррупция халда этилген аманлыклары тохтатыргъа баш магъана бергенлерини чертеди. Ол жаны бла тийишли закондательный база барды, битеу республикалада да коррупцияга къажа оюн программала жарашдырылгандыла, къабыл кѳрюлген битеу правулу актла да коррупцияны жайылауна себеплик этгенлерине ала-метгенлерине сюзюлгенди. «Бу вопрос прокурорланы координация советлеринде, ведомстволар аралы кенгешеле да тинтиле-

ди. Ишбизни хайыры чекъмай къалмаганды», - дегенди эмда бир талай шарт келтиргенди. Ол айткъанча, Бийыл округда коррупция халда 1,9 миң аманлык этилгени тохтатырылганды, ол а бийлыгын бу кезулю бла тингендиргенди, 13 процентге кѳнгѳ. Быллай аманлыкла этгенлерине ишекликде 30 депутат, 9 следователь, ич ишле органдары 28 келечиси тутулганды, ала бла байламлы тинтиле бардыла. Суд органдары 420 уголовный иш берилгенди. Сѳз ючюн, Кисловодск шахарны прокуроруну орунбасары эмда

аны болушукчуосу улутха алгъанлары ючюн тутулгандыла. Иван Сыдорук жетишилме бла бирге кемчиликке да болгъанларын айткъанды. «Коррупцияга къажау программаланы жашауда бардырыргъа ахча бѳлюмдейди, ала аты-саны болсун деп, жарашдырылганга ушайдыла», - дегенди.

Ол айткъанча, коррупция бла байламлы ишле сыйлаусуз башланган кезуиле аз тѳюлдопде. Аны бла бирге аманлык иш этилгенликке, аны бла байламлы тинтиу башламла калгъан кезуиле да бардыла. Алай бла бийыл 171 тарыгъуу тинтилимей къалганды. «Сюд органдар аманлык этгенлерине жуулаха тартиый къыйыуан кезуиле да бардыла. Сѳз ючюн, бийыл тутарга деген оную 25 адамга чыгарылганды. Мен хар кимни да тюремге салыргъа

керекди демейме, алай бу шартла уа сагыш этдиредиле», - дегенди Сыдорук.

Кенгешге къатышханлары къМР-ни Башчысы Арсен Каюковну, Правительство оун Парламентини атларынден эм кесини атындан энци къМР-ни премьер-министри Руслан Хасанов алгъышлаганды. Ол коррупцияга къажау иш бююнюлде магъаналыдан бири болгъанын чертеди. Хасанов оюм этгенча, быллай бузукулуклары азайту оюнчю власть органдарыны иш ачыкъ болургъа керекди. Ол коррупцияга къажау иш системала халда бардырыргъа кереклисин чертеди эмда жыйылууда этилген эсертилеу хайыры болушукларыны ишанганын айткъанды. Ызы бла кенгеш жабыкъ халда барганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Эл мюлк

Малланы ауурлуларына къошулганды

Къабарты-Малкъар Республиканы тау жайлыкларында бийыл майдан октябрьге дерѳ 30 миңден аспам тувар кенчидирилгенди. къМР-ни Эл мюлк министрлерини сунуу пресс-службасында билдиргенлерине кѳре, малланы саны

бытырдан эки процентге кѳбейгенди. Къойла бла эчкилени саны да өсгенди - 108 миңгеге дерѳ. Ала уа алты миң болгандыла. Саудай бу кезуиле алты миң тоннадан аспам сѳт сауулганды. Ол бытырдан эсе тѳрт процентге

кѳбейер болганды. Тууарла кеслер да эги илгъандыла. Бардырылган ветеринар-профилактика ишлери хайыры бла малла иш саклангандыла.

Бизни корр.

УРУНУ КОЛЛЕКТИВЕЛЕ

Бирликде кюч арымаз

Элбрус районну жол службасы муниципальный иеликте болгъан битеу жоллагъа къарайды. Ала Баксан аууну битеу тараптарына, туристле солугъан жерге, тау жайлыклагъа бла чаллыклагъа эм башха объектлерге дерѳ созулгандыла. Жолланы узунлугу 240 километр болды. Башхача айткъанда, жолларда асфальт биринде барды асфальт, къалгъанларына зыгъыр къюлупуду, бир-бирлери уа ол да болмай хайрыландыла. Андан сора да организация 36 кѳпюрге къарайды. Мында урунганлары ишлери жылны не кезуиунде да азаймайды. Къышда, жаз башыны ал кезуиунде таулада къар оюлоп, тошур деп къоркъуу болды. Ол тар аууллада жолга тошур, эмда транспорт, бир-бирде уа адам жорюю окъунда тохташып къалыучуду. Ма алай кезуиледе жолчудула иш кызауат болды. Жолну терк таулар ючюн, специалтисте кюч-къаруларын аймак кече-кюн да ишлейдиле. Бирле къарны ауур техника бла кетиреледиле, бирсиде уа къаыладан оюлоп келген толкунла жолланы ариулап корешгендени басмазча мадарла этдиле. Жай кезуиле да иш азаймайды. Санкъ жауунда хатасындан тѳшлѳден ыркыла, келип, жолланы жабучудула.

Жолда ишлеген Макикланы Мурат, КамАЗланы водительлери Къаракыяланы Мусса бла Сабанчыланы Юсюн.

уда тохтаууду. Бийыл ол артыкъ кѳл болмаганды, тошгени да хата хаана келтирмегенди. Кѳнделен бла Лашкулада сакъ жауунла жолланы бир немча керѳ тозурауан этиле. Алауа ремонт заманында эм толусунлай этилгенди. Кѳбюсюнде кезуиле ишле бла кюрешип тургъанбыз. Къышда органдары бла турист объектлерге баргъан жолланы къардан тазалап, жайда уа аспамысында Элбрус бла Нейтрино элдеде чунгурланы жамагъанбыз. Адыр-сууда «Улуу тау» альплагерге, тау жайлыклагъа эм къабырлагъа баргъан жолланы да тап халга келтиргенбиз эм орамланы

кир-кипчикден тазалагъанбыз. Бу ишде бизге иги болушук этгенлери ючюн Кѳнделени, Лашкутангы эм Былымны жер-жерли администрацияларыны башчыларына Текуланы Къамбулатха, Малкъарланы Эльдарга эм Атаккуланы Русланга ыспас этерге керекди. Службаны ишин тийишлисича бардырыргъа юч булдырдоу, эки энчи машина, жюкюлук техника, грейдер эм юч КамАЗ автомашина барды. Ишчилени объектлерге «Газель» машина бла этбиз.

Ахыры 2-чи бетдеди.

АЛУРУМ

Жамауат палата къураулы бошалганды

Къабарты-Малкъар Республика Жамаут палатасыны экинчи къабырлууну членлери - жамаут биригуилени келечилери 2012 жылда 14-чю ноябрьде сайлауыш бошалгандыла. Къол тѳюргендени саны кѳре, анда бу адамла киргендиле: Ахмедов Мурат Адамович, Атырзаланы Мажитини жаны Магомед Белова Наталья Сергеевна, Зумакуяланы Мустафаны жаны Асхат, Ирхин Андрей Александрович, Калмыков Жилиби Адабийевич, Къараланы Шарафутдинни жаны Расаул, Каскулов Владимир Фуадович, Колесников Юрий Александрович, Уналаны Биязуксанов жаны Борис, Хагаеви Беслан Хаузюнович, Хаширова Светлана Юрьевна, Хоконов Мурат Хазреталиевич, Чернышева Марина Борисовна, Чеченов Муад Гумарович, Шахмузров Мухаммед Музаичрович, Эсейланы Узерини жаны Махмут, Этчеланы Шарафутдинни жаны Музафар.

Алай бла, къМР-ни Жамаут палатасы толусунлай 54 адамдан къураулангы. Энди аны пленар жыйылуу болууду. Анда Жамаут палатаны башчылары эмда комиссияны къауумлары къабыл кѳрюлдоуде.

къМР-ни Жамаут палатасыны пресс-службасы.

Семинар

Чеченланы Ануар законла чыгарыуучуланы советини жыйылыууна къатышады

Москвада М.В.Ломоносов аты къырал университетини библиотеказында регионланы къырал властыларыны законла чыгарыуу органдарыны башчылары-законла чыгарыуучуланы Федеральный Жыйылууда советини членлери-ни тѳртюнкюк семинарлары башланганды. Федеральный Жыйылууну огааргы палатасыны председатели Валентина Матвиенкуну чыгарыуу бла анга Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини башчысы, законла чыгарыуучуланы советини члени Чеченланы Ануар да къатышды.

Жыйылууну законла чыгарыуучуланы советини сопредседатели Къырал думаны председатели Сергей Нарышкин бла Федерация Советини председатели Валентина Матвиенко бардырадыла. Анга къатышханла шведнюле экономика, финансы эмда регион политиканы бонипуларын, коррупцияга къажау корешни амалларын эмда артыкча магъаналы халкъла арала проблемаланы сюзериликле, политика системаны эмда айырула бла байламла законодательствуну айналыну оныларына къарарыкъдыла. Семинарны кезуиунде законла чыгарыуучула бла РФ-ни Правительствосуну, РФ-ни Кон-

ституция Судюню, Генеральный прокуроруну, РФ-ни Эсеплеу-чю палатасыны, РФ-ни Ара айыру комиссиясыны, РФ-ни Президентини Администрациясыны, Россейни Илмула академиясыны башчылары тобеширдикле. «Шведюле Россейни социальный-экономика политиканы юсюнден» доклад этип Россей Федерацияны Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары Игорь Шувалов савеширдик.

Сюзюлеге МГУ-ну ректору В.Садовничий да къатышырыкъды. къМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Ангышпау

Килостан Эфендиевге-алгъышлау къагъыт

Къабарты-Малкъарны культуру министрени Културуну болтургъан Руслан Фиров республиканы алгъынчылыуу культуру министрени, РСФСР-ни культурасыны сыйлы ишчиси Килостан Эфендиевге алгъышлау къагъыт ийгенди. Анда ол Килостан Касимовичге республикада маданийтигъ айналыугъа этген къошумчулуугу ючюн ырызлыгын билдирди.

Москвада Бийик партия школуну журналистика факультетини болтургъан 1963 жылда январьда къМР-ни культуру министрени Културунда ишлегенди. Бу ишде ол жыйырма жыл урунганды, бююнюлдеде пенсиядады. Килостан Касимович «Сыйлыклагъа белгиси», Урунунуу Къауыл Байрагъы, «Ирданяны жулдугу» бла да сауыаланганды.

къМР-ни Культура министрстерууну пресс-службасы.

Тѳректюп

Миллетле аралы халланы тапландырыргъа болушурму?

къМР-де миллет культуру аралы, жамаут организационны келечилери РФ-ни къырал миллет политикасыны стратегияны сюзюлгенди. Аны жыйылуучулары бу ююлде къМР-ни Жамаут эмди организационларыны ишлери жаны бла къырал комитетини башламчылыгы бла бардырылганды.

Сюзюлге салыкъы, РФ-ни къырал миллет политикасыны сюзюлгенди. Россейни президентини Владимир Путин бийыл 27-чи сентябрьде къол салгъан «Миллетле аралы келешюлюкюне жалчытыуу юсюнден» Указына тийишлиликде жарашдырылганды. Аны хазырлагъа РФ-ни президентинде миллетле аралы байлыкъла жаны бла совет жууалды.

Стратегия Россейни халкъларыны арасында келешюлюкюне, тѳюмолжоникюне милтерин жар, жамауатда политика тутуучулукжуну жалчытыр, право нызамны эм жамаут къоркъуусулукжуну саклау, Россейни битеу дунинда да даражасын кѳпюрю деген мурад бла хазырланганды. Буга-тауда уа битеу къыралда да жамаут организационаны оюм сюзюу бла корешедиле. Ала аныкъалгъан кемчиликке, жетишмеген жерле да арда бирге жыйылып, документе толренилеу кийрипликидиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Эгерини илтир

Аны атын жюрютген библиотекага - уллу саузга

Мѳгъан Байрам кюн Т.К.Мальбахов атын жюрютген Миллет Библиотекасы Къабарты-Малкъар Республикасыга 30 жылгъа жууукъ бошлыккъ этен политике жораланганын эсертиу илтир болганды. Ары оны бирсиге ишлеген адамла, жууукълары, ахлулары, анга хурмет этгенле келген эдиле.

Келючюсюн, аны уллу интернационаллы болгъанын, китлапаны чекис сыйгенин, койонда уллу библиотекасы болганын да билдиргенди. Роза Сабанчиева да Мальбаховну бирсиге кѳп жыл ишлегенди. Ол аны дипломат факультетини сѳз, сейиркип орапор болганын чертеди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жазылуу - 2013

Хурметли жамауат!
«Заман» - миллетибизни жангъыз илетинди. Аны бетлеринде малкъар халкъны културасыны, тарыхыны, бююнюлеу жашаууну, айткъылык адамларын, элестимеллери эмда жазыуларыны юсюнден басмаланганын материаланы сѳз бир башха илтирлик табылкъы тѳюлгюлди. Алайды да, жазылыуыгъы, билеклик этилген кесимини илетимизди! Жанын жылда да ол сѳзин кѳрпни шѳзюлгъу, оларду сѳз илтирлик болу деп ишанывыз.
«Заман» илетини редакциясы.
Бизни индексибиз - 51532

Жангы правительстволар бла сиз къаллай умутла байлаисыз?	Топчула танклагъа къажау	Дюгер тарында	Ол не ишге да тири къатышады
2 бет	2 бет	4 бет	4 бет

МАГЪАНАЛЫ ТЕМА

Тилибиз бир эсе, аны жоруктары да бир нек болмайдыла?

Биогонлюкде, тилибиз ЮНЕСКО-ну Атласинда да белгилениген «Чөчө турган» тилени тизмисине не кошулганын себептери аны сактаууга, айнытууга атылып, 2012 жылы апрель айында Нарсанда жыйылуу болгондону. Аны реккомендацияларын кыра, тилибиз Кыргызча, Моксарова да бир мурдада жорукту тийшиди.

Илму жоруктагы кыра, аны тилибиз бир эсе, алфавити да бир болууга, орфографиян бля пунктуация да бир жоруктагы танып жарашадыгыга керектүү. Алайсы «кырачай-малкыр» тил-деген сөз тутушу жорукто туу тийди. Болса да аны регион энчиликтерин бир тизгинге жайыштырып кырага киши да излемейди. Алайн бир бирден айырган башкалыккада фонетикадан эсе, лексика энчиликке келди. Алфавитинде юнионде энчилик жаныг джэ блэ ж-ны юнионден болганын себептери ара алфавитин кырауда Малкырада жорукт ж-ны орунуна дж-ны белгилегенден сора, башка торленилени бардыруу биогонлюкде дурс тийди. Биз билгенден, малкыр кырачандаштырып тили бир-лештирип юнион, ж-ны дж-га буургуа угайлары жок эди. «Жаныг алфавитин» прок-

тинде берилген жаныг харфра кырачай-малкыр тили алфавитине не жаны бля да келишгенерине сөз жокду. Алай а, тилин биогонлюк болуун эсе алып кырасак, бусататда, аны таркып барган замандан, да тукум торлениле тилин сактаууга, аны айынууга себептик этерик тийди. Заран салган болмаса. Жарсуу жаланда компьютерлени клавиатураларын торленириде тийди, ол да бек кыйын ишени бири болганылыкка. Ырыскы жаны бля байлалмы чырмауа да келди.

Белгиленинча, тил эм алга миллетин мыйысында, сезимден өлөди. Алай бля миллет сезимде да кырууду. Тил бля бирге миллетте да тас болды. Тил илмуда «чертлениген» кыра, бир тил да улпу торленилени онсунмайды. Ол кеси, жаны болган затча, тенизча, алламча бир кырууде. Бир бирде алмиле иги кыруулуну бля этген онсура тилин жашууга кыйын тидиле, аны акыста башалайды. Алфавитте терен катылуу да тилин айынууга кыйыныт. Нек дегенде ол аны кырууду, бизин мыйы-ытын, менталитетин, «тил дуннибысы» суратлаган, аны бегитен бир шарты.

Жаныг алфавити миллетин «бири бирин аныламаган» кыйилуунга айырырга да болуучу:

- 1) аны жореклери алмай, эски бля хайырланганга;
- 2) жаныг алфавитин мурдорунда окууга юйренип, бусататдагы алфавит бля жазылган хазинабын (1936 жылдан башлап блогондору деги жыйылган аламат сурталга, тарых литературабизин, нарт эпосу д.б.) окуялмалганга;
- 3) эки алфавитин да, тилин да билгенетте, билгирге да излемеген.

Быллай болум тилибизни иги да акыстарга, ючиончо кыраууну саны кебейгир, тилибиз да тас болууга жетерик. Дагында бир магъана биогонлюкде кирилчаны мурдорунда кыруалган алфавитибизге башка белгилени киририуну да кырауу барды. Бля россияленибиз, бу кыраалы жоруктары бля жашайбыз. Алфавитин юнионде Россия бля байлалмыкдан башка не аз да чырмауук болмазга керекти. Эки тилде да бирча белгиле иги кыруулуну тичи, тас да болуук болуу кесибизге, эштда.

Бусататда бек алга тилин сактауу ишени бардыргыра тийшиди. Аны айынууу концепциясын, программасын хар 3-4 жылдан жарашдырып бек керкили ишледиле.

Тил бля байлалмы халны баш сылтауну жаш телюню, шкочулуну, бегирека шахарда жашаганын, аны тилирин иги билмегенеринден керкиле

алмиле. Аны себепли дагында бир магъаналы иш - окуу юйлени керекли материал бля жалчытууду. ЮНЕСКО-ну адам саны аз миллетини тилирин сактаууга жораланган тогузу жоруктууну ичинде ол зат биринчи тизгине окууга жазылды.

Биогонлюкде барыбын да бек улму борчубуз - кырал берген эркилчилени, башка онганы да хайырлана, аны тилибизин сактауу, айнытуу ишени бардыруу. Бек алга эки регионда да тын анылауушынган, заманын излемлени не кишиген школ дереклени чыгарырга керекти. Биогонлюкде алфавитибизни уа жаныг дж/ж проблемдан башка, улпу чырмау болган жери жокду, кырачай-малкыр литература тилин бирдикриу, бир жоруктагы сыйландыруу ишени бардыруу.

Дагында айтырыбыз: комиссия иши кимге да ачык болууга керекти. Миллет кырачай-малкыр тилин иштегиле, аны себепли аны хар прокети да газетледе басмаларга тийшиди. Бу оюмуу Кыргызча-Черкес кырал университетин кырачай эмдэ юнгар кафедрасын алмилери бирден чертедиле.

АЛИЙЛЫ ТМАРА,
ЮНЕСКО кафедрасын та матасы, филология илимуну доктору, профессор.

Жолоочулук

Озган жыйында Черек районун администрациясын башчысынын заместители Байсалы Харун бля Шиман Осстигва Дюгер тарына барганбыз. Жолга теберилген алга кынакбайларыбызга таулу тийириула эшен жон залпадан алып акыл бля Долнискеде жон базарга келбиз. Саугула сайлай турган замандыкта, сатуу этген Гуайяны тукумдан эки эгечке кыйры, нек барганыбызны айтаанда, кеслери хазырлаган залпадан бизге хакысы бердиле. Сау болууча.

Андан жолга атлананда, Кюн бираз булуту, шулпуу эди. Сагат баргандан сора, Кыабарты-Малкыра чегинден

Анда кынакбайларыбыз Османлы Николай бля Руспан, алаы юй бийчелери, сабийлери бек жарыкты победиле. Малкырада кынакбай келгенлени зшиттенбиз деп, коншулардан да кырауу адам келип, бизни бля салламыш кетген эдиле.

Адлеттерине кыра, ала бизни бек алга аш юйлерине кийридиле. Стоп юсонде кеп торлю ашарыкка бардыла. Ортасында уа, уллу табаканы юнионде, юч кичин. Дюгерде да ол сыйлы ашарыклардан бирине саналды. Алай ала биз-кымын башарактыла. Ала кылындыла. Ичин биздеча, кыартофдан, кетгенден, этден, биздеча да этедиле.

Бизге салганлары уа муму-

Дюгер тарында

Дюгер тарындагы туннель Черек тарындагына бек ушайды.

озуп, Дюгерге жетбиз. Тешиню толю жолла бля бара, биринчи Лескенден этгенден сора, Толзун деген элзирине келбиз. Ол артык улпу жер тийди. Мында муслиманна, христианды да жашайдыла. Эсенден эсе тешю кендо. Таула, кыяла уа алыкка кыронеймде.

Дагында барып баргандан сора Хазиндон деген улпу элзирине жетбиз. Алгын былайга Кыаражау кыабак дегендиле. Элини Кыаражауны тукуму кырауганды деген таурух жорюиде. Ортасы бля Хазиндон черек барды. Арта элге да аны атын аттаганды.

Черекни эки жагысы да бийк жарды. Юйле аланы юсерли бля узулунуна созуладыла. Кызыл кирчип бля тышланган ариу журта келди. Алайдан да өтүп, бек километрден Ираф тарын арасы Чиколга кирбиз. Узакдан окуна кызыл кирчип ишленген тило-башы юйле кыронеймде.

жу билшкандан эдиле. Кыпкызыл кызырар бишген дюгер жер чычинеге ханындан кырасан окууга, ауу сууларны келдиле. Негерим айтканга, быллайына Наль-кче аш юйледе этедиле, алай ала былга жетмейдиле. Бам, хар миллет кеси ашарыгын башаладан игирек эте болур.

Алгын ачыкка да кюсерли этген ичиги кырууду. Ала да анга арыкы дейдиле. Бизде боза бишгиренлей, нархиюно бишшериде, сапат салдыла. Биш-алты юнион тутайдыла, сора аны жаныдан кырайткан, кырайткан аладыла. Кынакбай аны бек махтай эдиле, алай мн а андан эсе хычилери жаратты.

Юнио таматасы бир бири эзындан ариу алгышта айды. Столда бишген тауку да бар эди. Сау юй кванталгыга ала карк дейдиле. Биширигип столга салынганына уа, биздеча, тауку.

Малкырага өтөн жол бу жанындады. Отууну мююшонде уа башында да ача атарча тешиги бля темир орун барды. Жолочула ары ача атадыла. Алыкка анга бир адам да тийгенди. Жаланда жалгыз бир жере ачысын аладыла. Жыйылган ачгага уа, алайдан бираз ергерак барып, ариу өзенде аш юй, юч жюзге жуук адам сыйныра жатмала ишленгенди. Уун столлары, шиткилери бардыла. Алай ол тирени адамлары тукум жыйылуларын өтюрөдиле. Кыатына барсан, асыры тазадан, адам, мал, жаныуар алайтын өтген суумаса.

Жол тоюнөй тар иши бля ерге барды. Гиче эчпиклеге да тийбиз. Алгын алада кеп адам жашай эди. Кырал чачылгандан сора асламыс өзөниге кетгенди. Арт 4-5 жылда уа жанындан ызырны кытай тебергениде. Жолга да улпу кыйын салып ремонт этедиле. Таш, згырчу оюлуру кыруугу болган жерлени алпарына бийик темир-бетон хунала ишлейдиле, темир сеткала тарттадыла. Черек бля өтөн көпюрюкни да алыштыла. Аууну бек башында турбазала бардыла.

Ахараанда Мацота элге жетди. Жол тауга тирели эки жанына бурулды. Дюгер тары алайда элге бөлөндө. Сол жаны бля барып Рузигга өтөди. Онг кыол бля бираз баргандай, Малкырага өтөн жану жол барды. Алгын алайтын алай, жауу да ариу өтгөндиле. Бурун заманда дюгерлиле бля тауула алай байлалмык жорюгендиле.

Мацота да таула ичине терен кирип орналган элден бирди. Алай болганылыкка, мында алма, көрме, эрик, шапталла окууга өсөдиле. Башка битилени юстеринден айгсан, таула асламысында ачыктыла. Агыча азыды. Тарны баш жанында назы-нараты, тебен жанына уа кенг чыпарактыладыла. Дюгер тары да кесина ариуау, сейридиле. Ариу ботонда чуук юн барса игиди.

ОСМАН УЛУ ХУЙСА.

Совет, росей комедияны Къар аппасы

Белгиле киножесир, драматург, СССР-ни халк артисти, СССР-ни Кырал саугасынын лауреаты Эльдар Александрович Рязанов 19-чи ноябрда 85 жаш болганды. «Бергис автомобиль», «Старки - разбойники», «Гусарская баллада», «Жестокый романс», «Ирония судьбы, или С лёгким паром», «Службений романс» эм башкала совет комедияны алтын фондун байкылардыргандыла. Аны чыгармалары бля кыралыбыз да бир неча телю ёноп келеди, аладагы сөзөлү уа кырауучу халк, аны сактап турганды, ырыз болуп, ол кырготкен кемчиликке ююлоп, алай тибөди.

Искусствода кесини жолун документли пенталдан башлаган режиссер эни эын, темасын да терк тапканы белгилерге керки. Эльдар Александрович комедияны устасына санайдыла. Алай режиссеру хар фильм да кырауучуну жаланда ююндорючюн салып кыалай, алада жашууда кемчиликке адамалы кужур кылыклары да ачыккыландыла. Ол шарт комедияны кырауучу бля ботонда жуук этеди. Сөз ючюн, бир юнион ичине белгиле болуп кыланган фильмдинде белгиле кырауучу юн, эки адетте бля барырга излеген бюрократы, мыйык тибондун арасы, маскаралайды Рязанов.

Режиссеры, драматурга да ол торлю торлю болуулары кырауучу корошкени кашуучу кесин алып, аны юниондн кинону тила бля айды. Алай фильмилери санындагы Жангы жылы белгисине бурулган, битеу да кырауучуны жаматууга бек сойгон «Ирония судьбы, или С лёгким паром» деген комедиясы. Мында ол улпу шахардада кыкыктылы юйле берге ушап, алада жашаганына «ажашып» айланганын ачыктыла кырауучу бля ботонда башка сыймык сыймыклик комедия салганды. «Старки - разбойники» дегени уа Солугуа кеткен эр кишиле, энди ахырысы бля

да керек болмай кылабыз деген оюмдан кыруук, кыалай ююлюкко ишлеге кыланганын ол сюйдюлюм халпардыла. Биланде гаржоз кыланган да ол кеси болды (комедияда ол насыпсыз режиссер ойнады).

Сөзюсү, Эльдар Рязанову юниондн актерланы жанышмай бля билгени чертедиле. Ол биринчи болуп Людмила Гурченкою экранга чыгарганын, ари деги киноактриса белгиле болган Андрей Млгкову бир кишиге ушаган драмусуна да ол акчанды. Арта да кылапай унутулмазгы сыйфатла кыраугандыла ала аны кинолентарында.

Экранда, театрда да кеп адамны ойнаган тынч тийди. Бирле аны жаланда ююлюкко бирле уа огурусуз этип кыюндыла. Рязанову фильмилеринде Млгков «алтын орталыкты» табг билгенди. Аны «Ирония судьбы» да «Жестокый романс» кеп житилери бирге нечк ушайдыла. Биринчисине юке, кыраиса, экинчисине уа жаныг ауруйду. Бирге ишлен эр киши бля тишериуну араларында билмей тургандай тулпу кыланган сыймыктыге уа «Службений романс» нечк жылдан бери кырабыз. Анда ойнаган актерланы фамилиярына кыуана, эшитилген сюйдюлюм музжаны да кыайтар.

Кеп драмууу адамача, Рязанов кино бля кемчиле кыламыды. Ол бир неча нуганы автордун. Фильмилеринде кесини назмуларына жазылган жылрасы ачык билбиз. Кюн бузула башпаса, кеси кемчиле кеп эте, ачкери айтылды: «У природы нет плохой погоды» - деп.

Быллайды аны композитора бля ишин да саягымнай болмайбыз. Хазна кыалай, аны фильмилеринде сора алада айтылган жылра

да керек болмай кылабыз деген оюмдан кыруук, кыалай ююлюкко ишлеге кыланганын ол сюйдюлюм халпардыла.

Биланде гаржоз кыланган да ол кеси болды (комедияда ол насыпсыз режиссер ойнады).

Сөзюсү, Эльдар Рязанову юниондн актерланы жанышмай бля билгени чертедиле. Ол биринчи болуп Людмила Гурченкою экранга чыгарганын, ари деги киноактриса белгиле болган Андрей Млгкову бир кишиге ушаган драмусуна да ол акчанды. Арта да кылапай унутулмазгы сыйфатла кыраугандыла ала аны кинолентарында.

Экранда, театрда да кеп адамны ойнаган тынч тийди. Бирле аны жаланда ююлюкко бирле уа огурусуз этип кыюндыла. Рязанову фильмилеринде Млгков «алтын орталыкты» табг билгенди. Аны «Ирония судьбы» да «Жестокый романс» кеп житилери бирге нечк ушайдыла. Биринчисине юке, кыраиса, экинчисине уа жаныг ауруйду. Бирге ишлен эр киши бля тишериуну араларында билмей тургандай тулпу кыланган сыймыктыге уа «Службений романс» нечк жылдан бери кырабыз. Анда ойнаган актерланы фамилиярына кыуана, эшитилген сюйдюлюм музжаны да кыайтар.

Кеп драмууу адамача, Рязанов кино бля кемчиле кыламыды. Ол бир неча нуганы автордун. Фильмилеринде кесини назмуларына жазылган жылрасы ачык билбиз. Кюн бузула башпаса, кеси кемчиле кеп эте, ачкери айтылды: «У природы нет плохой погоды» - деп.

Быллайды аны композитора бля ишин да саягымнай болмайбыз. Хазна кыалай, аны фильмилеринде сора алада айтылган жылра

да керек болмай кылабыз деген оюмдан кыруук, кыалай ююлюкко ишлеге кыланганын ол сюйдюлюм халпардыла.

Биланде гаржоз кыланган да ол кеси болды (комедияда ол насыпсыз режиссер ойнады).

Сөзюсү, Эльдар Рязанову юниондн актерланы жанышмай бля билгени чертедиле. Ол биринчи болуп Людмила Гурченкою экранга чыгарганын, ари деги киноактриса белгиле болган Андрей Млгкову бир кишиге ушаган драмусуна да ол акчанды. Арта да кылапай унутулмазгы сыйфатла кыраугандыла ала аны кинолентарында.

Экранда, театрда да кеп адамны ойнаган тынч тийди. Бирле аны жаланда ююлюкко бирле уа огурусуз этип кыюндыла. Рязанову фильмилеринде Млгков «алтын орталыкты» табг билгенди. Аны «Ирония судьбы» да «Жестокый романс» кеп житилери бирге нечк ушайдыла. Биринчисине юке, кыраиса, экинчисине уа жаныг ауруйду. Бирге ишлен эр киши бля тишериуну араларында билмей тургандай тулпу кыланган сыймыктыге уа «Службений романс» нечк жылдан бери кырабыз. Анда ойнаган актерланы фамилиярына кыуана, эшитилген сюйдюлюм музжаны да кыайтар.

Кеп драмууу адамача, Рязанов кино бля кемчиле кыламыды. Ол бир неча нуганы автордун. Фильмилеринде кесини назмуларына жазылган жылрасы ачык билбиз. Кюн бузула башпаса, кеси кемчиле кеп эте, ачкери айтылды: «У природы нет плохой погоды» - деп.

Быллайды аны композитора бля ишин да саягымнай болмайбыз. Хазна кыалай, аны фильмилеринде сора алада айтылган жылра

да керек болмай кылабыз деген оюмдан кыруук, кыалай ююлюкко ишлеге кыланганын ол сюйдюлюм халпардыла.

Биланде гаржоз кыланган да ол кеси болды (комедияда ол насыпсыз режиссер ойнады).

Сөзюсү, Эльдар Рязанову юниондн актерланы жанышмай бля билгени чертедиле. Ол биринчи болуп Людмила Гурченкою экранга чыгарганын, ари деги киноактриса белгиле болган Андрей Млгкову бир кишиге ушаган драмусуна да ол акчанды. Арта да кылапай унутулмазгы сыйфатла кыраугандыла ала аны кинолентарында.

Экранда, театрда да кеп адамны ойнаган тынч тийди. Бирле аны жаланда ююлюкко бирле уа огурусуз этип кыюндыла. Рязанову фильмилеринде Млгков «алтын орталыкты» табг билгенди. Аны «Ирония судьбы» да «Жестокый романс» кеп житилери бирге нечк ушайдыла. Биринчисине юке, кыраиса, экинчисине уа жаныг ауруйду. Бирге ишлен эр киши бля тишериуну араларында билмей тургандай тулпу кыланган сыймыктыге уа «Службений романс» нечк жылдан бери кырабыз. Анда ойнаган актерланы фамилиярына кыуана, эшитилген сюйдюлюм музжаны да кыайтар.

Кеп драмууу адамача, Рязанов кино бля кемчиле кыламыды. Ол бир неча нуганы автордун. Фильмилеринде кесини назмуларына жазылган жылрасы ачык билбиз. Кюн бузула башпаса, кеси кемчиле кеп эте, ачкери айтылды: «У природы нет плохой погоды» - деп.

Быллайды аны композитора бля ишин да саягымнай болмайбыз. Хазна кыалай, аны фильмилеринде сора алада айтылган жылра

да керек болмай кылабыз деген оюмдан кыруук, кыалай ююлюкко ишлеге кыланганын ол сюйдюлюм халпардыла.

Биланде гаржоз кыланган да ол кеси болды (комедияда ол насыпсыз режиссер ойнады).

Сөзюсү, Эльдар Рязанову юниондн актерланы жанышмай бля билгени чертедиле. Ол биринчи болуп Людмила Гурченкою экранга чыгарганын, ари деги киноактриса белгиле болган Андрей Млгкову бир кишиге ушаган драмусуна да ол акчанды. Арта да кылапай унутулмазгы сыйфатла кыраугандыла ала аны кинолентарында.

Экранда, театрда да кеп адамны ойнаган тынч тийди. Бирле аны жаланда ююлюкко бирле уа огурусуз этип кыюндыла. Рязанову фильмилеринде Млгков «алтын орталыкты» табг билгенди. Аны «Ирония судьбы» да «Жестокый романс» кеп житилери бирге нечк ушайдыла. Биринчисине юке, кыраиса, экинчисине уа жаныг ауруйду. Бирге ишлен эр киши бля тишериуну араларында билмей тургандай тулпу кыланган сыймыктыге уа «Службений романс» нечк жылдан бери кырабыз. Анда ойнаган актерланы фамилиярына кыуана, эшитилген сюйдюлюм музжаны да кыайтар.

Кеп драмууу адамача, Рязанов кино бля кемчиле кыламыды. Ол бир неча нуганы автордун. Фильмилеринде кесини назмуларына жазылган жылрасы ачык билбиз. Кюн бузула башпаса, кеси кемчиле кеп эте, ачкери айтылды: «У природы нет плохой погоды» - деп.

Быллайды аны композитора бля ишин да саягымнай болмайбыз. Хазна кыалай, аны фильмилеринде сора алада айтылган жылра

да керек болмай кылабыз деген оюмдан кыруук, кыалай ююлюкко ишлеге кыланганын ол сюйдюлюм халпардыла.

Биланде гаржоз кыланган да ол кеси болды (комедияда ол насыпсыз режиссер ойнады).

Сөзюсү, Эльдар Рязанову юниондн актерланы жанышмай бля билгени чертедиле. Ол биринчи болуп Людмила Гурченкою экранга чыгарганын, ари деги киноактриса белгиле болган Андрей Млгкову бир кишиге ушаган драмусуна да ол акчанды. Арта да кылапай унутулмазгы сыйфатла кыраугандыла ала аны кинолентарында.

Экранда, театрда да кеп адамны ойнаган тынч тийди. Бирле аны жаланда ююлюкко бирле уа огурусуз этип кыюндыла. Рязанову фильмилеринде Млгков «алтын орталыкты» табг билгенди. Аны «Ирония судьбы» да «Жестокый романс» кеп житилери бирге нечк ушайдыла. Биринчисине юке, кыраиса, экинчисине уа жаныг ауруйду. Бирге ишлен эр киши бля тишериуну араларында билмей тургандай тулпу кыланган сыймыктыге уа «Службений романс» нечк жылдан бери кырабыз. Анда ойнаган актерланы фамилиярына кыуана, эшитилген сюйдюлюм музжаны да кыайтар.

Кеп драмууу адамача, Рязанов кино бля кемчиле кыламыды. Ол бир неча нуганы автордун. Фильмилеринде кесини назмуларына жазылган жылрасы ачык билбиз. Кюн бузула башпаса, кеси кемчиле кеп эте, ачкери айтылды: «У природы нет плохой погоды» - деп.

Быллайды аны композитора бля ишин да саягымнай болмайбыз. Хазна кыалай, аны фильмилеринде сора алада айтылган жылра

да керек болмай кылабыз деген оюмдан кыруук, кыалай ююлюкко ишлеге кыланганын ол сюйдюлюм халпардыла.

Биланде гаржоз кыланган да ол кеси болды (комедияда ол насыпсыз режиссер ойнады).

Сөзюсү, Эльдар Рязанову юниондн актерланы жанышмай бля билгени чертедиле. Ол биринчи болуп Людмила Гурченкою экранга чыгарганын, ари деги киноактриса белгиле болган Андрей Млгкову бир кишиге ушаган драмусуна да ол акчанды. Арта да кылапай унутулмазгы сыйфатла кыраугандыла ала аны кинолентарында.

Экранда, театрда да кеп адамны ойнаган тынч тийди. Бирле аны жаланда ююлюкко бирле уа огурусуз этип кыюндыла. Рязанову фильмилеринде Млгков «алтын орталыкты» табг билгенди. Аны «Ирония судьбы» да «Жестокый романс» кеп житилери бирге нечк ушайдыла. Биринчисине юке, кыраиса, экинчисине уа жаныг ауруйду. Бирге ишлен эр киши бля тишериуну араларында билмей тургандай тулпу кыланган сыймыктыге уа «Службений романс» нечк жылдан бери кырабыз. Анда ойнаган актерланы фамилиярына кыуана, эшитилген сюйдюлюм музжаны да кыайтар.

Кеп драмууу адамача, Рязанов кино бля кемчиле кыламыды. Ол бир неча нуганы автордун. Фильмилеринде кесини назмуларына жазылган жылрасы ачык билбиз. Кюн бузула башпаса, кеси кемчиле кеп эте, ачкери айтылды: «У природы нет плохой погоды» - деп.

Быллайды аны композитора бля ишин да саягымнай болмайбыз. Хазна кыалай, аны фильмилеринде сора алада айтылган жылра

да керек болмай кылабыз деген оюмдан кыруук, кыалай ююлюкко ишлеге кыланганын ол сюйдюлюм халпардыла.

Биланде гаржоз кыланган да ол кеси болды (комедияда ол насыпсыз режиссер ойнады).

Сөзюсү, Эльдар Рязанову юниондн актерланы жанышмай бля билгени чертедиле. Ол биринчи болуп Людмила Гурченкою экранга чыгарганын, ари деги киноактриса белгиле болган Андрей Млгкову бир кишиге ушаган драмусуна да ол акчанды. Арта да кылапай унутулмазгы сыйфатла кыраугандыла ала аны кинолентарында.

Экранда, театрда да кеп адамны ойнаган тынч тийди. Бирле аны жаланда ююлюкко бирле уа огурусуз этип кыюндыла. Рязанову фильмилеринде Млгков «алтын орталыкты» табг билгенди. Аны «Ирония судьбы» да «Жестокый романс» кеп житилери бирге нечк ушайдыла. Биринчисине юке, кыраиса, экинчисине уа жаныг ауруйду. Бирге ишлен эр киши бля тишериуну араларында билмей тургандай тулпу кыланган сыймыктыге уа «Службений романс» нечк жылдан бери кырабыз. Анда ойнаган актерланы фамилиярына кыуана, эшитилген сюйдюлюм музжаны да кыайтар.

Кеп драмууу адамача, Рязанов кино бля кемчиле кыламыды. Ол бир неча

ПРОФЕССИОНАЛЛА

Ол не ишге да тири кыатышады

Байзулаланы Лариса Кыабарты-Малкыяр кырал университетини Филология институтун методика арасыны методистди. Ары дери уа усталаны билимлерин өсдорден институтта ишлегенди. Аны окутууда ишлеген жылларын бирге жыйындары, жыйырма алтыдан ашпайды. Букагында Парисыны борчу - школлада дересе кыалай баргыяларны кыарауду эмда, керек болса, усталыкта методика себепликти этиуду. Аллай болушкуну ол университетте окугун студенттеге да береди.

Ол затла бла бирге Лариса малкыяр тилини айнуу, өсююу бла байламлы кеп иш бардырады. Школлада окуу жый болушкуну алт ала, эллада бла школлада билим бериную бу уржедениларнына барып, онбиринчи классы бошай турганлагы малкыяр тилина бла адабияты юсонден айтып, аланы окугун бөлүмге кирип, билимлерин андан ары өсдорюге чакырады.

Филология институту, библиотика советни членчиа, китапла бла жалчытууга да кыатышады. Анда керекли затла жетишгенерине бла кыалгыяларныа эс бурарды. Аны бла да чеклене кыалмады, бу аламат тиришуну мужушлары көпюндө. Ол, коммиссия членчиа, университетте, школлада бардырылган очкыи, эаочный олимпиадалага да тири кыатышады, конференцияла кыурайды. Ол жаращдырып эмда аны кыатышуну бла факультетте Кыуиланы Кыабасынга, Отараны Керимге, Залиханнаны Жанакыйытка, Будаиланы Амхата аталган илиму-практика конференцияла болгыянда. Аланы бардырууга уни-

верситетте ишлеген башка алмиле бла бирге иги кыошумчулук этеди. Алгыаракылада филология Факультетте китап керимюч куралган эди. Эки айны ичинде, Будаиланы Амхатны юлюне барып, аны энци архивинде 187 ишин тинткенди, библиотекаладан да көп материал жыйышдырганды. Методика, илиму жаны бла ишлерине да тынгылы кыарганды. Керимюнде уа бу салгыа толери бир жерде да кергюч материал документте, суратла, фотоилла, статьяла бар эдиле. Аланы арасында Москвадан, башка жерлерден келгенде да.

Сөзсөз, бу иште манга улуу болушкуну Амхатны кызы Подмила этгенди. Мен Будаи ууну методикасын хайырланып ишлегени да оңош жылдан иги да атлаганды, - дейди Лариса.

Ол кеси уа аспиранты, илиму диссертацияла бла байламлы гезиттерде, журналда статьяларын басмалайды. Школлага практикага барган студентте аны саяуун хайырландыла. Дагыда алгагы ош кар дегене календар план жаращдырады.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзип. Сураты автор алгыанды.

БАСМАЛАННАН МАТЕРИАЛГА КЫАЙТА

Кыабырлагы уа малланы киргенлери тохтамайды

Мындан бир неча ай алгыа «Заман» газетни редакциясына Нальчикке жашаган Алий деген бир улден писмо келген эди. Анда ол Хасанияла кыабырлагы, тууар малла, эчкиле да кирип, аланы малтагыяларны, кюсерине кир этгенлерин юсонден да кыабырып жазганды. Аны бла байламлы биз элни эрдениси Мисираланы Хызыргы, элни администрациясын башчысы Азаматаны Кыабасынга, Хасанияла Старошинала советни таматасы Торгузаланы Магометте, Тишируяланы советни башчысы Жангоразланы Зоягызга, дагыда бир кыауун элиге тобеп, писмону окугуп, ол кемчиликни көтөрүгө обаланы тбегерекликден чалдыши тешкирчин тынгылы бегитирге, кыабак эшиги жыйлычыра

этерге керектисини юсонден да сбелген эдик. Аны юсонден газетте да жазылганды. Энде ол жаны бла халны юсонден андан сора Хасанияны огурулу кыартлары да, жыйылып, озогочиле, бу терс ишин тозетиую акчаларын илгендиле.

Болсада малла кыабырлагы, алгыяны, киредиле, аны ичинде отпайды. Аны алайгысын бу юнде берип көргөнбиз. Кертда, ууак малланы анык ылары, кирери да хана кыалай битиу кыабырланы юсеринде бар эдиле.

Эчилерин кыабырлагы бошпал кютордген тиширууга бу артыкчылыкны нек тохтамайса, деп сора баргыяныбизда, кыабак эшигин не кыаты кыатыган эоме да, тышына чыгарылагыяныбиз. Аны туудугу мынсына малланы кыурут,

алай этмесенг да, кыабырлагыа жиберме, деп айтханма, алай бой салдыралагыяныбиз дегенди. Алайда турган тиширууга да, ол ише ыразы болмагыяларын билдирип: «Тишируу да кыунолу алып, маллары кыабырлагыа кыаытп, тууродан алагыа кыарал олтурады» - деп, шагат болгандыла. Адамлары ауушханадан бир кыауумлары уа, тиширууга жиберме малларны ары дегенлеринде: «Сиз а кыабырланы малла малтамазларын сие эсегиз, аланы сакылаган этигиз. Бу чалдыш мени ачмаа ишленгенди, аны себепли малларны кыайда сиюем да, анда котеримки» - деп койганды.

Мен бу жарысуун юсонден биринчи материал жазардан алгыа атам, аным, эгемчи обаларына

арткы өрге өсмөгөн, зараны хансланы да жыйылырга коймагын, кезге да аруу керюннген гюлле салгын эдим. Ол эгемчи осууты эди. Газетте статья чыкгыянындан сора кеп турмай ары барам, кюсеринде барган студентте аны саяуун хайырландыла. Дагыда алгагы ош кар дегене календар план жаращдырады.

Хасанияча кыоалайы, улуу эдеп кыабырланы тизгинлери, анда болум да тап халда болуруга керекдиле. Баям, ол алай тоюлоду деп даулашырыкыла болмаз...

ХОЛАПАНЫ Марзип.

Мудраты Алкогольну самолётка кийирге эркилик сыйдырылгыбы

Самолётну ичинде жалаанда хакысыз юлешинген алкогольно ичгерге жараркыды. Россияны авиаконаниларны алай кыатылыкны кийир муратлыдыла. Минтран ала жагыла эм Хауа кодексге тозетиулени жаращдырганды. Аланы правительствон эм Кыярал дума кыабыл көрселе, пассажире Duty Free-ден сатып алган алкогольларын тиийиш жерге бериге борчу болукудула, артка уа барып жерлерине жеткенде сора алапкыдыла. Токоненден пошинга тбегереклик алынган арагыяны бла ивожини энди самолётта ичгерге жараркы тоюлоду. Алай туристтени асламысы ол торю илземе эс бурлук тоюлоду.

Эндегери уа пассажирлени бир кыаууну, самолётка киргенли окуна, жарысууга, Duty Free берген пакети ачып, ичип баштай эдиле, - дейди Роман Гусаров, Aviatu порталны баш редактору. - Артка уа дауур-кыауга чыга. Ол а бек көрүкүлү ишди.

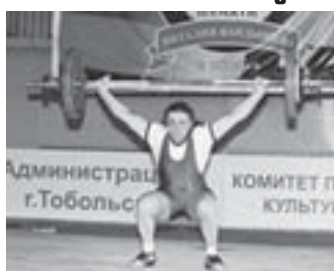
Интернет.

Жаболаны тукум таматаларыны кыаууну Хасания эдеп жашагын ЖАБОЛАНЫ Мажити жашы Магомет ауушхана билдиреди эм аны бла байламлы жуукларына бла ахуларына бушу этип, кыагыт сөз береди.

Спорт

Дунианы биринчилигине сайлангандыла

Бу юндеде Волгоград шахарда суур атлетикадан Россияны биринчилиги бардырылганды. Доржасы эршуму кыралны субъекттеринден 250 жаш бла кызы кыатышкандыла. Аланы жыл саллары 13-ден 18-ге дери жете эди.

Администрация г.Тобольск КОМИТЕТ КИ КУЛЬТУР

Биринчилик 15 ауурлук катаринда этгенди. Аны себепли майдалланы комплектери да алай бир эди. Кыабарты-Малкыярдан эршумюге жети жаш спорту кыатышкандыла. Андан ала кыч доммак майдал бла кыатышкандыла. Аланы Ксения Савуку (69кг), Сергей Пысенко (50кг) эм Ездельяны Мурат (94кг) кыатышкандыла. Ала тренерле Михаил Шекемов бла Мурад Шаовада жаруу

этердиле. Ала декабре айда дунианы Израильде бардырылык биринчилигине кыатышы

рыкыдыла. КУРДАНЛАНЫ Сюлемен. Сурат автордууду.

Уфадан хорлам бла кыайтхандыла

Уфада бел баулада туштуудан дунианы кубугу эм спорту бу торлюсюнден халкыа аралы ассоциацияны биринчи президенти Риф Гайнанову хурметин жоралган Гран-при эршумле бардырылгандыла.

гёжөферириден бири Мокыяланы Шамили да термешкююнде Гран-при эршумле биринчиликни жиботтөбюсюнде эм бу эршумлен бек иги спорту-

Анга 22 кыаралдан 120 гёжөф кыатышкан эдиле, ол санда Черек районну спортучулары да.

Анда Россияны жыйымдык командазы биринчи жерни алганды. Ол жеринде жерлеринде бизни кыаштатау жашла Мокыяланы Шамили бла Мусаны эм жемталыча Азамат Тхагалегову бла Азрет Жемгуразову кыошум-

чулуклары улуу болганды. Дунианы кубугунда хорламы ючюн Азамат Тхагалегов алтын майдал, кубок эм ача бла сауыаланганды. Азрет Жемгуразов а бу эршумлене «доммакы» кыатышканды. Диплом бла аланы тренерлери Замир Гюлчачев да белгиленгенди.

Гран-при турнири «алтыны» ючюн а кеси ауурлугунда дунианы бек кюлюч

су деген атка да тиийиш болуп, эрни сауыган - 30 миню сому - да алганды. Аны тренери Гажонланы Юриди.

Азамат Тхагалегов да дагыда бу турнирге да кыатышканды. Мында ол доммак майдал кыатышканды.

БЭЗОПЛАНЫ Залина. Черек районну администрациясыны пресс-укубасы.

БОТЖАЛЛАНЫ МАДАР

Бахсан районда КТО кетерилгенди

ИТАР-ТАСС-ны корреспонденти билдиргенге көре, 18-чи ноябрьде Бахсан районда терроризмге кыаюу операцияны (КТО) правуу нызамы 17 сагыт 00 минутта жолу эм Москва Псарында 12 сагыт 00 минутта Бахсан Кыаргач жолу, республиканы Бахсан эм Прохладна районлары административ чеклеринде, Бахсан-Алтуду жолу эм Москва Псарында, сууну кыатарында эни операция бардырылган кезимде кийрилгенди. «КТО эм заманга чек салып ол кезинде башпал кетерилгени» штабыда эшит тохташдырылды.

ИТАР-ТАСС-ны корреспонденти билдиргенге көре, 18-чи ноябрьде Бахсан районда терроризмге кыаюу операцияны (КТО) правуу нызамы 17 сагыт 00 минутта жолу эм Москва Псарында 12 сагыт 00 минутта Бахсан Кыаргач жолу, республиканы Бахсан эм Прохладна районлары административ чеклеринде, Бахсан-Алтуду жолу эм Москва Псарында, сууну кыатарында эни операция бардырылган кезимде кийрилгенди. «КТО эм заманга чек салып ол кезинде башпал кетерилгени» штабыда эшит тохташдырылды.

КТО эм заманга чек салып ол кезинде башпал кетерилгени» штабыда эшит тохташдырылды. «Гран-при турнири «алтыны» ючюн а кеси ауурлугунда дунианы бек кюлюч

Корей

Асыралгын сауутла табылгандыла

Терроризмге кыаюу миллет комитети информация арасы билдиргенди. Кыабарты-Малкыяр Республиканы жеринде, бандит кыауумлары илземе ише бардырыла туруп сауутла көп санда асыралып турган жер табылганды. Россияны ОС-сына КМР-де Управлениасы келечилери республиканы МБД-сы бла бирге Бахсан эмада Чегем районыны административ чеклеринде, Бахсан шахардан чечдырылгыча этилендиле. Быйла амалына амальчысына аскер колонналага кыаюу хайырланганы бармады.

Керекли оператив-тинтиту ишле бардырылгандан сора чечдырылгыч затла алайда окуна кыуругуында. Алайда кыаган уруну тергени эки метрге, кенглиги жети метрге жеткен эди.

Терроризмге кыаюу миллет комитети ОС-ны бла МБД-ны кыурукчуларыны келиши ишленгенерини, профессионал усталыкларыны хайырыдан Кыабарты-Малкыяры жеринде улуу теракты жолу кесилгенди, көп адамны жашуу да сакыланганды, деп белгиледи.

Бизни юкорр.

ТИНТИУЛЕ

Кыоркыу сакланган жерле ачыкылангандыла

РФ-ни МЧС-ни КМР-де Башуправлениасы, республиканы бир кыаууну организацилары эм ведомстволары бла бирге тау районлары курт, ыркы келирге болууч усталаларын вертолел бла тинткенди. Ол ише халкыны алайы табылгыч кыабылжикти андан сакып мурат бла бардырылды.

Апачиков билдиргенге көре, алай бла ол тинтүүлө Кыабарты-Малкыяры жеринде 232 ыркы бассейни 200-ден да артык жер юзюлорге кыоркыу сакланган участкала болганын ачыкылагандыла. Алай болум сакланган жерде уа халкыны 78 проценти жашайды.

жылда РФ-ни МЧС-ни КМР-де Башуправлениасы быйла 10 тинтүү иш белгилегенди. Табылгыч болуулары тинтүүлө Бийик тау институту бла «Кыабалкыгеоинтернинг» специалистеринде да чакырылдыла. Анда этилген суратла тинтенден сора докладла этиледиле.

КЫАБЫЛЛАНЫ Аминат.

Сакылык

Служба кыыш кезиуге хазырды

Кыыш кезиуге жууук заманда Минч тауун тийресинде курта төрктөр келиуч усталаланы тинтүү бардырылды. Бюгонюкюде алай 35 жер белгилди. Алайадан кыар юзюлөн тобон болса, адаманы жашауларына да кыоркыу барды. Белгилесине, куртадан сакылуу иш бла Приэль-бруссыда Шимал Кавказы вонизированный службасы

кюрошды. Ол, кыар кыалай бир тошкени тинтип, аны тынч-тынч тошореди. Кыйын болуулары кетериу эм илземе-кыуруу ишлерге РФ-ни МЧС-ини 181 кыурукчуу эм 39 техникисы да кыатышдыла. Жоллада белгиле бла шитте оркыталдыла. Туркестени тауларда кескери кыалай жюрюпорте керектисине да тойретедиле.

Анда жашаган халкыга курт көтөргени юсонден билдириу телевиденины бла радиону хайырланып эм мобилнине телефонлагыа смиле жиериу бла бардырылды. Ол ишле деп РФ-ни МЧС-ни КМР-де Башуправлениасы Терс-Кюзде РА-400 промисогосоритле бла Огары Бахсандан С-40 сирена орнатканы

ТАПКАСХАНАНЫ Аминат.

УЧРЕДИТЕЛЬ: КЫАБАРТЫ-МАЛКЫАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Table with contact information for Zaman newspaper, including editorial office, phone numbers, and subscription details.